

Földrajz

7. évfolyam

Földrajz és ember és társadalom integrált tantárgy

Heti óraszám – földrajz:	1,5
ember és társadalomismeret:	0,5
Éves óraszám – földrajz:	55
ember és társadalomismeret:	19
Összesen:	74

8. évfolyam

Földrajz

Heti óraszám – földrajz:	2
Éves óraszám	74
Összesen:	74

Alapelvek, célok

A természeti és társadalmi folyamatokban való tájékozódás kapcsán megismertetni a tanulókat a szűkebb és tágabb környezetük természeti és társadalmi-gazdasági, valamint környezeti jellemzőivel.

A földrajzi-környezeti gondolkodás fejlesztése

- Az általános természeti – társadalmi - gazdasági és környezeti jelenségek, tények, folyamatok vizsgálatával, térbeli és időbeli változásaik feltárásával,
- Természeti – társadalmi – gazdasági fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezésével és értelmezésével,
- A vizsgálódásokat követő általánosításokkal, szintetizálással, az összefüggések felismertetésével, rendszerbe helyezésével,
- A kölcsönhatások és következményeik megláttatásával,
- Földrajzi tájékozódás, gazdasági és társadalmi adatok összehasonlítása, ábrázolása alapvető matematikai elvek használatával,
- Az emberek természetre gyakorolt hatása természeti világ alapelveinek, módszereinek megismertetésével,
- A természettudományok és a társadalomtudományok vizsgálódási módszereinek alkalmaztatásával,
- A kontinensekre, országcsoportokra, országokra, tipikus tájakra jellemző földrajzi kép kialakításával,
- A más népek, nemzetiségek, kultúrák, életformák iránti érdeklődés, tisztelet felkeltésével, a humanista értékrend alakításával,
- A haza földrajzában való tájékozottság bővítésével, a nemzeti azonosságtudat formálásával,
- A sokoldalú és differenciált, a tanulókhöz alkalmazkodó tanítási és tanulási eljárások megvalósításával,
- A környezetért felelős magatartás motivációjának erősítésével,
- Az interneten keresztül földrajzi információk felismerésével, értékelésével, bemutatásával.

Fejlesztési feladatok

- A kontinenseken és hazánkban jellemző földrajzi képződmények, a főbb természet- és társadalom-földrajzi, környezeti jelenségek, folyamatok, összefüggések felismerése.
- A megismert országok és hazánk földrajzi jellemzőiről való beszámoló egyéni munkában.
- Az egyén és a társadalmi közösségek szerepének, felelősségének belátása a környezet értékeinek megóvásában, továbbadásában.
- A földrajzi környezetben és a gyakorlati életben való eligazodás képességének fejlesztése.
- Megfigyelések, vizsgálódások, mérések végzése tanári irányítással egyéni és csoportmunkában.
- Földrajzi – környezeti tartalmú információk értelmezése és feldolgozása tanári irányítással egyéni és csoportmunkában
 - Lényeg kiemelése szövegből
 - Adatok, diagramok, ábrák elemzése, összehasonlítása
 - Tények, szöveges információk ábrázolása
 - Vázlat készítése önállóan információk alapján

- Gyűjtemény, tabló összeállítása
- Szakkifejezések megismerése, helyes használatuk gyakorlása az életkori sajátosságoknak megfelelően.
- Leírások, beszámolók készítése megfigyelésekről szóban és írásban.
- A hétköznapi életben felhasználható praktikus földrajzi-környezeti tudás elemeinek elsajátítása.
- Tájékozódás a kontinenseken.
- A földi környezeti elemek számszerűen kifejezhető adatainak nagyságrendi összehasonlítása.
- Adatkeresés és ezek ábrázolása.
- Interneten megtalálható földrajzi tartalmú szolgáltatások megismerése, használatának elsajátítása.
- Felismerés, keresés, helymeghatározás, távolságmérés különböző méretarányú térképeken.
- Földrajzi fókusz használata.
- Keresztmetszetről és tömbszelvényről szerzett információk azonosítása térképi információkkal.
- Szemléleti térképolvasás önállóan.
- Topográfiai fogalmak felismerése és megnevezése térképen, földgömbön.
- Eligazodás a földtörténeti korokban
- Kontinenseken megismert földrajzi-környezeti események, jelenségek időrendbe állítása.
- Az élő és élettelen anyagok csoportosítása
- A leggyakrabban előforduló kőzetek, ásványok, talajtípusok felismerése.
- Annak belátása, hogy az emberiség által leggyakrabban használt nyersanyagokból, energiahordozókból a Föld készletei végesek.
- Energiatakarékos magatartás kialakítása.
- A környezetkárosító anyagok és forrásaik megismerése, a károsító hatások mérséklését, megszüntetését szolgáló eljárások megismerése a kontinensekről vett példák alapján.
- Az egyes tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek és azok összefüggéseinek értelmezése.
- Annak felismerése és tudatosítása, hogy a népek különböznek egymástól kultúrájukban, értékrendjükben, de emberi mivoltukban egyenrangúak.
- Annak felismerése, hogy az egyes népek természeti és gazdasági körülményei és hagyományai hogyan befolyásolhatják gazdasági fejlődésüket, gondolkodás módjukat.
- A gazdasági élet jelenségeiben, folyamataiban megnyilvánuló kölcsönhatások felismerése, egyszerű értelmezése.
- Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító folyamatok felismerése. A következmények felszámolására, csökkentésére irányuló erőfeszítések érzékelése.
- Magyarország részletes megismerése kitekintéssel a Kárpát-medence egészére.
- A hazai tájak természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése.
- Magyarország s a magyar gazdaság helyének, kapcsolatrendszerének megismerése a Kárpát-medencében, az Európai Unióban és a világban.
- Európai kultúrák megismerése a hazai élettérhez való kötődés kialakításával.
- Az országrészek és tájak hasonló és eltérő földrajzi jellemzőik érzékelése, azok okainak és következményeinek felismerése.
- A földrajzi övezetesség megnyilvánulásának felismerése a természeti adottságokban a kontinensekről vett példákban. Az adottságok gazdaságra gyakorolt hatásának bemutatása.

- Európa és országai földrajzi jellemzőinek megismerése, különös tekintettel, a Magyarországgal szomszédos országokra és az Európai Unió tagállamaira.
- A földrészek, azok nagytájai, a tipikus tájak és az országok regionális sajátosságainak, hasonlóságainak és különbségeinek a felismerése.
- A társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok kapcsolatának érzékelése.
- Annak tudatosulása, hogy egyes országok eltérő mértékben járulnak hozzá a földrajzi környezetet pusztító folyamatokhoz.
- Annak megértése, hogy a környezetért mindannyian személyesen is felelősek vagyunk.
- Tájékozódás és tájékozottság kialakítása a legfontosabb környezeti veszélyekről, illetve a társadalomra háruló felelősségről a természetes és egészséges környezet megőrzésében.

A tanulók értékelése

A tanulók ellenőrzésére és értékelésére minden témakör lezárásakor, és havonta legalább egy alkalommal kerül sor.

Az értékelésnél mindig szem előtt kell tartani a tanuló fejlődését önmagához és az előző teljesítményszintjéhez képest.

A tanulói teljesítmények értékelése három részből tevődik össze:

- a földrajzi-környezeti ismeretek,
- az ismeretek alkalmazásának képessége,
- a földrajzi kompetenciákban való jártasság.

A tanulói teljesítmény értékelése szempontjából az alapvető ismeretelemek elsajátítása mellett döntő fontosságú, hogy a tanulók milyen mértékben sajátították el a legfontosabb földrajzi kompetenciákat, kiemelten a földrajzi térben való tájékozódás képességét, a földrajzi tartalmú információszerzés és az információk feldolgozásának, értelmezésének képességét.

A tanulói teljesítmény értékelésének módjai:

- Az alapfogalmak és összefüggések megértésének ellenőrzése *rövid írásos*, illetve *szóbeli felelet*,
- frontális kérdésekre adandó rövid, szakmailag pontos válaszok
- egy-egy téma összefüggő, szabatos kifejtése
- szóban fogalommagyarázat (definíció és példa)
- topográfiai felelet (név, hely, jellemzők)
- A nagyobb témaegységek feldolgozását követően az elsajátított ismeretek és képességek szintjének ellenőrzése *írásbeli feladatlap* segítségével történik, amelyet követően értékeljük a tanulók tudásszintjét. Az értékelés szóban és érdemjeggyel történik.
- Egyéb tanulói tevékenységek értékelése: tanórai tevékenység; szerepvállalás a csoportmunka során; megfigyelések elvégzése és a tapasztalatok értelmezése, illetve egyszerű jegyzőkönyv készítése; gyűjtőmunka és az összegyűjtött információk különböző formában történő feldolgozása (írásbeli vagy szóbeli beszámoló, tabló, rajz stb.).
- Egy-egy kiválasztott témához kapcsolódó rövid szóbeli vagy írásbeli beszámoló, leírás, rajz készítése.

7. évfolyam

Cél

- nyújtunk áttekintést a tanulóknak a Föld kontinenseinek, jellegzetes országainak, tájainak természet- és társadalomföldrajzi képéről, sokszínűségükkel, szépségeik bemutatásával szeretessük meg a tantárgyat;
- a kontinensek, országok karakterének megrajzolása, leírása oly módon, hogy közben az általános és egyedi fogalmak, folyamatok, összefüggések is beépüljenek az ismeretrendszerbe a legtipikusabb tananyagrészeknél;
- támogassuk a tanulók földrajzi világgképét az egyes kontinensek világgazdaságban betöltött szerepének bemutatásával;
- erősítsük a tanulók nemzeti és európai azonosságtudatát a népek - különösen a szomszédok - kölcsönös egymásrataltságának, más kultúrák sajátos értékeinek megismerésével és tiszteletben tartásával;
- fejlesszük a tanulók következtetési képességét a világ és Európa társadalmi-gazdasági eseményeinek egybevetésével, a hasonlóságok és a különbségek megfogalmazásával;
- problémafelismerő és elemzőképességük alkalmazásával a szükségletek és a lehetőségek közötti összefüggések megláttatása a Föld különböző országainak példáiban;
- formáljuk a tanulók ökológiai szemléletét.

Követelmény

- értsék meg és tudják példákkal bizonyítani a földrajzi munkamegosztás szükségességét és az együttműködés lehetőségeit, kiemelten az európai integrációt;
- ismerjék a kontinensek és kiemelt országaik természetföldrajzi és társadalomföldrajzi jellemzőit;
- tudjanak következtetéseket levonni a kontinensek adottságainak ismeretében egy-egy térség minőségi és mennyiségi sajátosságaira;
- ismerjék fel képek, tájleírások alapján a kontinensek tipikus tájait, mutassák be szemléletes leírással a tájakat;
- alkalmazzák korábbi ismereteiket a természetföldrajzi összefüggések felismerésénél;
- ismerjék fel az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodás fontosságát;
- legyenek nyitottak a különböző életmódok, szokások, nyelvek, vallások megismerésére és megbecsülésére;
- igyekezzenek a tágabb és szűkebb környezetükről szerzett ismereteiket cselekedeteikben is érvényre juttatni;
- ismerjék az egyes kontinensek sajátos környezeti gondjait, megoldásuk lehetséges módjait;
- tudják segítséggel felhasználni ismereteik bővítésére a grafikonokat, adatsorokat;
- legyenek képesek készségi szinten a szemléleti térkép olvasásra;
- tudják megmutatni biztonsággal a térképen a kontinensek topográfiai fogalmait.

Óraterv

Témakörök	Új ismeretek elsajátítása	Ismétlés, gyakorlás	Kiegészítő anyag, ellenőrzés	Összesen
I. Tájékozódás a földtörténeti időkben	2			2
II. Európán kívüli kontinensek				
Afrika, Ausztrália és Óceánia	6	1	2	9
Amerika, Antarktisz	7	1	2	10
Ázsia	8	1	2	11
III. Európa	15	2	2	19
Ismétlések		4		4
Összesen:	38	9	8	55

I. Tájékozódás a földtörténeti időkben

Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek
A földtörténet időegységei, eseményei	A földtörténeti múlt eseményeink időrendbe helyezése. A folyamatok időtartamának összehasonlítása. Tájékozódás az időben. A föld felszínének alakulása a földtörténet során. A kőzetlemezek és a lemeztectonika. Az ásvány- és kőzetképződés folyamata.

II. Európán kívüli kontinensek

Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek
Afrika Helyzete, népessége Kialakulása, felszíne – tipikus tájak: sivatagok, oázisok Éghajlata, természetes növénytakarója Vizei A trópusi Afrika mezőgazdasága Ásványkincsek és hasznosításuk Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom Ausztrália és Óceánia	Az alapvető természeti, társadalmi jelenségek, folyamatok, összefüggések felismertetése a kontinenseken. A földrészek, tipikus tájak, országok természeti és társadalmi jellemzőinek, kölcsönhatásainak, összefüggéseinek értelmezése. Jelentősebb magyar utazók, felfedezők szerepe a Föld és népeinek megismerésében. A népek természeti és gazdasági

<p>Helyzete, népessége Kialakulása, felszíne, éghajlata Gazdasága Új-Zéland, Ausztrál Államszövetség Amerika, Sarkvidékek Fekvése, benépesülése, népessége Kialakulása, felszíne Természetföldrajzi övezetesség Tipikus tájak: ültetvény, farmvidék USA, Kanada Közép- és Dél-Amerika országai</p> <p>Ázsia Helyzete, népessége Kialakulása, felszíne Tipikus tájak: tajga, monszunvidék, magashegységek Földrajzi övezetesség Kína, Japán Dél-Ázsia India DK- és DNy-Ázsia</p>	<p>körülményei, hagyományai és gondolkodásmódjuk, világszemléletük összefüggéseinek felismeretése. Az emberi tevékenységek okozta környezetkárosító folyamatok és megelőzésük. A nemzetközi összefogás szükségességét példákkal alátámasztani. Tájékozódás a különböző méretarányú, tartalmú és tematikus térképeken. Topográfiai fogalmak ismerete.</p>
--	--

III. Európa (É-, Ny-, D-, K-Európa)

Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek
<p>Európa fekvése, felosztása, népessége A kontinens természetföldrajzi képe Földrajzi övezetesség Az Európai Unió Észak-Európa természet és gazdasági jellemzői Nyugat-Európa természeti adottságai A történelmi múlt hatása a mai gazdasági életre. Átalakuló ipari körzetek Nagy-Britannia, Franciaország, Benelux államok Dél-Európa sajátosságai Tipikus tájak: mediterrán táj, üdülő övezet Spanyolország, Olaszország Kelet-Európa országai Oroszország</p>	<p>Könyvtárhasználat, újságok, tájékoztató kiadványok felhasználása. Grafikonok, adatsorok elemzése. Adatok ábrázolása. A megfigyelések, ismeretek szóbeli megfogalmazása szakkifejezések használatával. A környezetben történő események reális értékelése. Kiselőadások, leírások, tablók készítése.</p>

A tananyag feldolgozásához szükséges topográfiai fogalmak

Afrika: Gibraltári-szoros, Guineai-öböl, Madagaszkár, Szezi-csatorna, Vörös-tenger, Atlasz, Dél-afrikai-magasföld, Kelet-afrikai magasföld, Etióp-magasföld, Kilimandzsáró-csoport, Kongó-medence, Szahara, Szudán, Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kairó, Kongó, Niger, Nílus, Száhel-övezet, Viktória-tó, Zambézi, Tanganyika-tó

Ausztrália, Óceánia sarkvidékek: Antarktis, Arktisz, Ausztrál-alföld, Murray, Nagy-Korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hgy., Ny-Ausztrál-ösföld, Új-Guinea, Új-Zéland, Ausztrál Államszövetség, Canberra, Melbourne, Sydney

Amerika: Antillák, Észak-, Dél-, Közép-Amerika, Florida, Golf-áramlás, Grönland, Hawaii-szigetek, Jeges-tenger, Kaliforniai-fsz., Karib szigetek, Labrador-fsz., Latin-Amerika, Mexikói-öböl, Panama csatorna, Amazonas-medence, Andok, Appalache-hegység, Brazil-felföld, Guyanai-hegyvidék, Kanadai-ösföld, Kordillerák, Mexikói-fennsík, Mississippi alföld, Paraná-alföld, Patagónia, Préri, Sziklás-hegység, Pacifikus-hegységrendszer, Amazonas, Colorado, Mississippi, Nagy-tavak, Paraná, La Plata, Szent Lőrinc-folyó

Amerikai Egyesült Államok: Alaszka, Washington, Chicago, New York, Houston, New Orleans, Los Angeles, San Francisco

Argentína, Buenos Aires, Kanada, Ottawa, Kuba, Venezuela, Mexikó, Mexikóváros, Brazília, Brazíliaváros, Sao Paulo, Rio de Janeiro

Ázsia: É-, Belső-, K-, D-, DK-, DNy-Ázsia, Arab-, Hindusztáni-, Indokínai-fsz., Indonéz szigetvilág, Fülöp-szigetek, Japán-szigetek, Japán-tenger, Jeges-tenger, Kaszpi-tenger, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Maláj-félsziget, Perzsa-öböl, Altáj, Arab-ösföld, Csomolungma, Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Himalája, Közép-szibériai-fennsík, Pamír, Tien-san, Ural, Gobi, Hindusztáni-alföld, Kaszpi-mélyföld, Kínai-alföld, Mezopotámiai alföld, Nyugat-szibériai-alföld, Szibéria, Tibet, Aral-tó, Jangce, Indus, Gangesz, Jenyiszej, Léna, Ob, Sárga folyó, Tigris, Urál folyó, Bajkál-tó

India, Új-Delhi, Calcutta, Mumbai, Indonézia, Irak, Bagdad, Irán, Izrael

Japán, Tokió, Osaka

Kína, Peking, Sanghaj, Kanton, Hongkong

Korai Köztársaság. Szöul, Szaud-Arábia, Szingapur, Tajvan, Thaiföld, Törökország, Ankara, Isztambul

Európa: Balti-, Északi-, Fekete-, Földközi-, Adriai-, Jeges-tenger, La Manche, Appennini-, Balkán-, Pireneusi-, Skandináv-félsziget, Boszporusz, Brit-szigetek, Ciprus, Észak-atlanti-áramlás, Izland, Kréta, Szicília, Alpok, Appenninek, Balkán-hg. Balti-ösföld, Bretagne, Dinári-hg., Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Kárpátok, Kárpát-medence, Kaukázus, Mont Blanc, Német-középhegység, Pennine-hg., Pireneusok, Skandináv-hg., Urál, Vezúv, Eurázsai-hegységrendszer, Donyec-medence, Germán-alföld, Holland-mélyföld, Kelet-európai-síkság, Lengyel-alföld, Londoni-medence, Párizsi-medence, Dnyeper, Don, Duna, Elba, Ladoga-tó, Loire, Pó folyó, Rajna, Szajna, Rhone, Temze, Ural folyó. Volga, É-, K-, Ny-, D-, Közép-Európa

Albánia, Tirana, Belgium, Brüsszel, Bosznia-Hercegovina, Sarajevo, Bulgária, Szófia, Dánia, Koppenhága, Észtország, Fehéroroszország, Minsz, Finnország, Helsinki, Franciaország, Lotaringia, Párizs, Marseille, Le Havre, Lyon, Strasbourg, Görögország, Athén, Hollandia, Amszterdam, Hága, Rotterdam, Horvátország, Dalmácia, Száva, Zágráb, Dubrovnik, Fiume (Rijeka), Írország, Dublin, Reykjavik, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Macedónia, Skopje, Moldova, Nagy-Britannia, Anglia, Skócia, Wales, Észak-Írország, London, Birmingham, Glasgow, Manchester, Norvégia, Osló, Olaszország, Róma, Genova, Velence, Vatikán,

Nápoly, Milánó, Torino, Oroszország, Moszkva, Murmanszk, Novoszibirszk, Szentpétervár, Volgográd, Portugália, Lisszabon, Spanyolország, Madrid, Barcelona, Svédország, Stockholm, Göteborg, Szerbia és Montenegró, Podgorica, Vajdaság, Belgrád, Szabadka, Újvidék, Ukrajna, Északkeleti-Kárpátok, Kárpátalja, Kijev, Beregszász, Csap, Munkács, Odessza, Ungvár, Vereckei-hágó,

Követelmények tanév végén:

A tanuló:

- Ismerje a kontinensek fő természetföldrajzi vonásait. Tudja ezeket a fekvés, a felszín, kialakulás és a földrajzi övezetesség összefüggésrendszerében vizsgálni.
- Tudja felsorolni a természetföldrajzi övezetesség fontos elemeit, tudja bemutatni a jellegzetességeit.
- Tudja értelmezni a egyes földrészek tájak, országok természeti, társadalmi jellemzőinek összefüggéseit, kölcsönhatásait.
- Ismerje a kontinensek, a tipikus tájak és országok regionális sajátosságait, a közöttük lévő hasonlóságokat, különbségeket, kapcsolataik rendszerét.
- Támassa alá példákkal a gazdasági élet jelenségeinek kölcsönhatásait.
- Ismerjen a tanult térségben környezetkárosító folyamatokat, tevékenységeket és az elhárításukra (megelőzésükre) tett intézkedéseket.
- Tudja használni a térképet információszerzésre a szemléleti térképolvasás szintjén.
- Mutassa meg (jelölje be kontúrtérképen) a tanult topográfiai fogalmakat.

Ember és társadalomismeret

Alapelvek, célok

A tanulók megismertetése az emberi természettel, az ember méltóságával, saját természetükkel, testi és lelki működésünkkel, társas kapcsolatainkkal, szociális készségeinkkel, mikro és makro környezetünkkel, a világ társadalmi jelenségeinek alapvető rugóival. Az életkori sajátosságok figyelembevételével meg kell ismertetni a tanulókkal az erkölcs fogalmát. Ez a fogalmak tartalmi jegyeinek összegyűjtését jelenti. El kell érni azt, hogy a tanulók belássák, a társadalom és az egyén számára egyaránt elfogadható erkölcsi normarendszer szükségességét, és a saját énképük fejlesztése során önismeretre tegyenek szert, ami magába foglalja az „énfejlesztés” és a társismeret nyitottságát, objektivitását. Ugyanakkor megcélozza egy stabil értékrenden nyugvó viselkedéskultúra fejlesztését, alapjainak lerakását.

A tárgy célja, hogy szolgálja az általános műveltséget, az erkölcsi értékrendet, az egészséges világszemléletet. Külön hangsúlyt fektetünk arra, hogy különböző bőrszínű, vallású, felfogású emberekről reális képet alkossanak, kialakulhasson bennük az identitástudat.

Fejlesztési feladatok

Az etika fejleszti a személyiségjegyeket, ami a társas kapcsolatokban érhető tetten leginkább.

A környezettel való kapcsolatteremtésben fontos a nyitottság, a bátorság, a humorérzék, a kommunikációs készség.

Az egyéni értékek megeremtése alapot ad arra, hogy a kultúrált vitakészséggel az értékest az értéktelentől való elválasztani tudással, toleráns magatartással, törvénytisztelettel rendelkezzen a tanuló.

Témakörök	Tartalmak
<p>Az emberi természet</p>	<p><i>Az ember egyedfejlődése</i> A születés előtti időszak és a születés, azaz a fejlődés kezdete. Az ember életének meghatározó szakaszai: csecsemőkor, kisgyermekkor, kisiskoláskor, serdülőkor, ifjúkor, felnőttkor, öregkor</p> <p><i>Test és lélek</i> Az emberi test és lélek harmóniája, kölcsönhatása. Mi a lélek? Az egészség és a betegség Mennyiben vagyunk felelősek testünk, lelkünk egészségéért?</p> <p><i>Pszichikus működésünk</i> Az érzékelés és a cselekvés egymásra hatása Gondolkodás A család meghatározó szerepe az egyén életére Erkölcsei értékeink Előítélet, empátia, tolerancia Az éntudat kialakulása, annak szabályozhatósága</p>
<p>Egyén és személy</p>	<p><i>Kommunikáció, nyelv, gondolkodás</i> Az emberek egymás közötti érintkezésének legelemibb része a kommunikáció. Okosság, bölcsesség, intelligencia A tanulás fontossága, tehetség Problémamegoldás</p> <p><i>Emberi szellem, emberi kiteljesedés</i> Az emberi kíváncsiság Kitartás, hit, tudat Kreativitás, intuíció Siker, boldogság, öröm, szenvedés Önbizalom, önmegvalósítás</p> <p><i>Az ember, mint értékelő és erkölcsi lény</i> Érték, értékelés Igazságosság, igazságtalanság Mi illik, mi helyes? A jó és a rossz harca Szokások, tudatosság, érettség Választások, döntések A lelkiismeret és a bűn Helyes életvezetés</p>

<p>Társas kapcsolatok</p>	<p><i>Társaink, kapcsolatok</i> A család A barátság Néphez, nemzethez, nemzetiséghez való tartozás Rokonszenv, ellenszenv Őszinteség, hazugság Hűség Az engedelmesség, a tekintély, a kritika az előítélet és a nyitottság Gyávaság, bátorság A bizalom Az erőszak és a jogos önvédelem</p> <p><i>Nemiség, szerelem, házasság</i> A férfi és a női szerepek, annak felcserélődése napjainkban. Nemek szerinti feladatok. A nemi és társadalmi érettség A szerelem A házasság, a családalapítás, otthonteremtés</p> <p><i>Az emberi társadalom</i> Az ember, társas lény. A társadalom a legnagyobb közösség, egyben a magánélet közege is. Kultúra és művelődés Életszínvonal, életmód, életminőség</p> <p><i>Munka, gazdaság, alkotás</i> A diák munkája a tanulás Fizikai és szellemi munka A munka a tudás, a tehetség kamatoztatása, de jog és kötelesség is.</p> <p><i>Ember és természet</i> Környezet- és természetvédelem fontossága Az egyén és a társadalom felelőssége</p> <p><i>Hit, világnézet, vallás</i> Hite minden embernek van és e magánügye. Ennek tiszteletben tartása.</p> <p><i>Egyéni és közösségi értékek</i> A törvényesség, az emberi jogok az igazságosság elvének betartása. Hagyomány és más kultúrák tisztelete. Együttműködés a kisebbségekkel.</p>

8. évfolyam

Cél

Nyújtsunk áttekintést a tanulóknak Közép-Európa és Magyarország tájainak természet- és társadalomföldrajzi képéről, sokszínűségükről, szépségeik bemutatásával szeretessük meg a tantárgyat.

A tájegységek karakterének megrajzolása, leírása oly módon, hogy közben az általános és egyedi fogalmak, folyamatok, összefüggések is beépüljenek az ismeretrendszerbe a legtipikusabb tananyagrészeknél.

Tágítsuk a tanulók földrajzi világképét az Közép-Európa, Magyarország és az Európai Unió világ gazdaságban betöltött szerepének bemutatásával.

Erősítsük a tanulók nemzeti és európai azonosságtudatát a népek - különösen a szomszédok - kölcsönös egymásra utaltságának, más kultúrák sajátos értékeinek megismerésével és tiszteletben tartásával.

Fejlesszük a tanulók következtetési képességét Magyarország és Közép-Európa társadalmi- gazdasági eseményeinek egybevetésével, a hasonlóságok és a különbségek megfogalmazásával.

Problémafelismerő és elemzőképességük alkalmazásával a szükségletek és a lehetőségek közötti összefüggések megláttatása Közép-Európa országainak és hazánk példáiban.

Formáljuk a tanulók ökológiai szemléletét.

Követelmény

Lássák a tanulók a természeti és társadalmi-gazdasági környezet változásainak kölcsönhatásokon való alapulását.

Lássák a felszíni, az éghajlati, és a vízrajzi adottságok kapcsolatát a mindennapi élettel és gazdasággal.

Fejlődjön ki környezettudatos életmódjuk annak megértésével, hogy a különböző adottságú közép-európai tájakon az emberi tevékenység kultúrtájakat hozott létre.

Ismerjék meg hazánk közvetlen környezetét európai összefüggésekben.

Ismerjék összefüggésekben a közép-európai országok hazánkkal való kapcsolatait.

Alapozódjon meg a tanulók közép-európai regionális tudata.

Alkalmazzák a tanulók általános és regionális ismereteiket hazánk természeti adottságainak, társadalmi-gazdasági jellemzőinek bemutatásakor.

Alakuljon ki kötődésük a hazai tájhoz, a magyar néphez, természeti és társadalmi értékeihez, valamint fejlődjön reális alapokon nyugvó nemzettudatuk.

Ismerjék meg a környezet állapotának javítása érdekében tett hazai és nemzetközi intézkedéseket.

Ismerjék meg a tanulók, hogy a Kárpát-medence tájai milyen életfeltételeket kínál, és hogy a viszonylagos fekvés milyen területi különbségeket alakít ki.

Lássák meg a mezőgazdasági tevékenységek és a településtípusok történelmileg szoros kapcsolatát, és értsék meg egymástól való elszakadásuk okait.

Ismerjék meg az iparágak megtelepedésének és telepítésének időben változó okait.

Ismerjék meg példákon keresztül a mezőgazdaság, élelmiszeripar és a kereskedelem kapcsolatait.

Értsék meg a gazdasági fejlesztés területfejlesztő hatását.

Óraterv

Témakörök	Új ismeretek	Ismétlés, gyakorlás	Ellenőrzés, kiegészítő anyag	Összes óra
I. Közép-Európa	17	2	2	21
II. Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajza	7	2	2	11
III. Magyarország természeti, társadalmi viszonyai	14	2	2	18
IV. Magyarország tájai	14	2	2	18
Év eleji, év végi ismétlések		6		6
Összesen:	52	14	8	74

I. Közép-Európa

Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek
<p>Természeti adottságok, társadalomföldrajzi vonások</p> <p>A különböző típusú Közép-európai tájak (alföldek, rögvídek, magashegységek) természeti adottságai</p> <p>Németország szerepe</p> <p>Csehország, Lengyelország</p> <p>A magashegyvidékek adottságai (Alpok, Kárpátok)</p> <p>Ausztria, Svájc, Szlovénia Szlovákia, Románia</p>	<p>Az egyes tájak, országok természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>Az utóbbi évek változásai.</p> <p>A térség országainak közös és eltérő földrajzi vonásai.</p> <p>Társadalmi-gazdasági különbségek vizsgálata tematikus térképek, diagramok, adatok elemzésével.</p> <p>Az gazdasági fejlettség különbségei és azok okai</p> <p>Gyűjtőmunka az emberi tevékenység által okozott környezetkárosító folyamatokról.</p> <p>Topográfiai fogalmak elhelyezése kontúrtérképeken.</p>

II. A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajza

Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek
A földtörténeti múlt Éghajlat, vizek, természetes növénytakaró A környezet állapota, védelme	Változások a térség társadalmi-gazdasági életben. A társadalmi-gazdasági élet mai földrajzi vonásai. Magyarország a Kárpát-medencében

III. Magyarország természeti és társadalmi viszonyai

Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek
Hazánk felszínének kialakulása, jellemző kőzetei Természeti viszonyok, erőforrások Társadalmi-gazdasági jellemzők Népesség alakulása, nemzetiségek Települések Gazdasági élet jellemzői, szerkezetének átalakulása Nemzetközi kapcsolatok, Európai Unió Védett értékek (természeti, kulturális, néprajzi)	Eligazodás a földtörténeti múltban, képződményekben folyamatábrák, táblázatok, tematikus térképek felhasználásával. Az időjárás, éghajlat elemeinek tanulmányozása tematikus térképeken, grafikonon, diagramokon. Települések alaprajzának tanulmányozása. Korfa értelmezése, statisztikai adatok feldolgozása, ábrázolása. Gyűjtőmunka a vízgazdálkodással kapcsolatosan. Környezetvédelmi plakát készítése. Kiselőadás a védett értékekről.

IV. Magyarország tájai

Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek
Legnagyobb tájunk az Alföld Lössvidékek, hordalékkúpok, árterek és gazdaságuk A Kisalföld Alpokalja Dunántúli-dombság Dunántúli-középhegység	A hazai tájakra vonatkozó földrajzi-környezeti ismeretek értelmezése, feldolgozása: <ul style="list-style-type: none">▪ Lényeg kiemelése szövegből▪ Információk csoportosítása, rendszerezése▪ Adatok, diagramok, ábrák elemzése▪ Vázlat készítése▪ Következtetések levonása▪ Gyűjtemények készítése A gazdasági élet jelenségeiben folyamataiban megnyilvánuló kölcsönhatások felismerése, értelmezése. Statisztikai adatok feldolgozása Gazdasági adatok ábrázolása grafikonon,

<p>Északi-középhegység</p> <p>Budapest földrajza</p>	<p>diagramon.</p> <p>A hazai tájak természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése, bemutatása.</p> <p>A magyarországi védett természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti értékek megismerése, bemutatása.</p> <p>Környezetünk problémáinak feltárása, szemelvények, adatok elemzésével, tömegkommunikációs források felhasználásával.</p>
--	--

A tananyag feldolgozásához szükséges topográfiai fogalmak:

Németország, Germán-alföld, Német-középhegység, Rajna, Sváb-Bajor-medence, Duna, Elba, Rajna-Majna-Duna vízi út, Berlin, Bonn, Drezda, Duisburg, Frankfurt, Hamburg, Halle, Köln, Lipcse, München, Ruhr-vidék, Stuttgart

Lengyelország, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Visztula, Odera, Varsó, Gdansk, Katowice, Krakkó, Szilézia,

Csehország, Cseh-medence, Érc-hegység, Morva-medence, Szudéták, Elba, Moldva, Prága, Brno, Karlovy Vary, Plzen, Ostrava

Ausztria, Bécsi-, Grazi-medence, Keleti-Alpok, Duna, Bécs, Burgenland, Graz, Linz, Salzburg

Horvátország, Dinári-hegység, Száva, Zágráb, Eszék

Svájc, Bern, Genf

Szlovákia, Északnyugati-Kárpátok, Csallóköz, Magas-Tátra, Szlovák-érc-hegység, Vág, Pozsony, Kassa, Révkomárom

Szlovénia, Keleti-Alpok, Karszt, Száva, Ljubljana

Románia, Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence Hargita, Kazán-szoros, Keleti-, Déli-Kárpátok, Moldova, Román-alföld, Körös, Olt, Maros, Szamos, Gyilkos tó, Bukarest, Arad, Brassó, Constanta, Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyvárad, Ploiesti, Székelyföld, Székelyudvarhely, Temesvár

Magyarország, Balaton, Bodrog, Csepel-sziget, Dráva, Duna, Dunántúl, Dunakanyar, Fertő tó, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Kárpát-medence, Kelet-Közép-Európa, Keleti-főcsatorna, Kis-Balaton, Körös, Margitsziget, Maros, Mohácsi sziget, Mura, Nyugati-főcsatorna, Rába, Sajó, Sió, Szamos, Szentendrei-sziget, Szigetköz, Tihanyi-fsz., Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Visegrádi szoros, Zagyva, Zala

Alföld, Tiszántúl, Duna-Tisza-köze, Mezőföld, Mátraalja, Bükkalja, Bácskai-löszhát, Beregi-síkság, Bodrogköz, Dráva melléke, Duna-Dráva N. P., Hajdúság, Hortobágy, Hortobágyi N. P., Jászság, Kiskunság, Kiskunsági N. P., Körös-Maros N. P., Körösök vidéke, Maros-Körös köze, Nagykunság, Nyírség, Pesti síkság, Sárköz, Solti síkság, Szatmári síkság, Algyő, Baja, Békéscsaba, Cegléd, Debrecen, Dunaújváros, Gyula, Hajdúszoboszló, Hódmezővásárhely, Jászberény, Kaba, Kalocsa, Karcag, Kecskemét, Makó, Mohács, Nyíregyháza, Martfű, Orosháza, Paks, Szeged, Székesfehérvár, Szolnok, Tiszaújváros, Százhalombatta, Törökszentmiklós

Kisalföld, Győri-medence, Mosoni-síkság, Rábaköz, Marcal-medence, Ság, Somló, Hanság, Kis-Duna, Mosoni-Duna, Marcal, Fertő-Hanság N. P., Ács, Esztergom, Győr, Hegyeshalom, Komárom, lábatlan, Mosonmagyaróvár, Nyergesújfalú Pannonhalma, Petőháza, Répcelak

Alpokalja, Nyugat-magyarországi-peremvidék, Göcsej, Kemeneshát, Kőszegi-hegység, Őrség, Soproni-hg., Zalai-dombság, Zala, Balf, Bük, Kőszeg, Nagykanizsa, Sárvár, Sopron, Szentgotthárd, Szombathely, Zalaegerszeg

Dunántúli-dombság, Tolnai-, Somogyi-, Baranyai-, Szekszárdi-dombság, Külső-, Belső-Somogy, Mecsek, Villányi-hegység, Balaton, Beremend, Kaposvár, Komló, Nagyatád, Nagykanizsa, Pécs, Siófok, Szekszárd, Szigetvár, Zalakaros, Őrségi N. P.,

Dunántúli középhegység, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Balaton-felvidék N. P., Budai-hg., Dunazug-hg., Gerecse, Móri árok, Pilis, Tapolcai-medence, Velencei-hg., Vértes, Ajka, Balatonfüred, Dorog, Esztergom, Harkány, Hévíz, Keszthely, Pápa, Szentendre, Tata, Tatabánya, Tihany, Várpalota, Veszprém

Északi-középhegység, Aggteleki-karszt, Baradla barlang, Borsodi-medence, Börzsöny, Bükk, Bükk fennsík, Cserhát, Hegyalja, Kékes, Mátra, Nógrádi-medence, Tokaj, Visegrádi-hg., Zempléni-hg., Aggteleki N. P., Bükki N. P., Balassagyarmat, Eger, Gyöngyös, Hatvan, Hollókő, Hollóháza, Kazincbarcika, Miskolc, Ózd, Salgótarján, Sárospatak, Vác, Visonta, Visegrád, Záhony

Magyarország megyéi, megyeszékhelyek, régiók

Követelmények tanév végén

A tanuló:

- Ismerje Közép-, Kelet-Európa regionális sajátosságait, a Kárpát-medence tipikus tájait, Magyarország fő természeti-társadalmi-gazdasági jellemzőit, jelenségeit, folyamatait és összefüggéseit.
- Tudja értelmezni és példákkal alátámasztani a kontinensrész sajátos gazdasági fejlődésének meghatározó összetevőit, a történelmi és politikai változások, a történelmi hagyományok szerepét a társadalmi-gazdasági életben.
- Támassza alá példákkal az eltérő életfeltételeket és életmódokat, a társadalom tájformáló szerepét.
- Tudja összehasonlítani és indokolni Közép-Európa országainak fejlettségét.
- Értse az együttműködés szükségességét az Európai Unió tagállamai között.
- Ismerje a térség környezeti állapotát károsító folyamatokat, tevékenységeket, tudjon példát mondani a megelőzés lehetőségeire.
- Ismerje a régió népeinek, nemzetiségeinek jellegzetességeit, értékeit, hagyományait.
- Ismerje hazánk társadalmi-gazdasági adottságait, lehetőségeit, integrációs törekvéseit, nemzetközi kapcsolatait.
- Legyen képes aktuális információk gyűjtésére megadott téma és szempontok szerint, szemelvények, adatok elemzésére, megfigyelésekre, következtetések levonására, önálló vélemény megfogalmazására.
- Használja a térképet információ szerzésre, a szemléleti és a logikai térképolvasás szintjén egyaránt.
- Tudja térképen megmutatni, kontúrtérképen bejelölni a tanult topográfiai fogalmakat, kapcsolja hozzájuk a jellemző földrajzi tartalmakat.
- Ábrázolja ismereteit rajzokkal, térképábrák készítésével, készítésével.